

۱- برای مقایسه‌ی وضعیت توزیع درآمد بین کشورهای مختلف، با استفاده از شاخص دهک‌ها، چگونه عمل می‌شود؟

« پاسخ »

برای این منظور می‌توان نسبت دهک دهم به دهک اول را محاسبه نمود. هر چه این نسبت بیش‌تر باشد توزیع درآمد در آن جامعه نامناسب‌تر است.

۲- معمولاً اندازه و وسعت فقر در هر کشوری به دو عامل بستگی دارد، این دو عامل چیست؟

« پاسخ »

- ۱) درآمد سرانه در آن کشور
- ۲) درجه‌ی نابرابر در توزیع درآمد

۳- منظور از فقر مطلق و فقر نسبی چیست؟

« پاسخ »

فقر مطلق: فقر یا تهی‌دستی مطلق به معنای نداشتن حداقل معیشت است. در این رابطه فقیر مطلق کسی است که به نیازهای ابتدایی زندگی مانند آب سالم، تغذیه، خدمات بهداشتی، آموزش، پوشاک و سرپناه دسترسی نداشته باشد. فقر نسبی: افرادی که در زمانی یا کشوری، فقیر به شمار نمی‌روند، چه بسا در زمانی دیگر و یا در کشوری دیگر فقیر باشند، این مفهوم «فقر نسبی» نامیده می‌شود. فقر نسبی منعکس‌کننده تفاوت در نیازهاست.

۴- برنامه‌ریزان اقتصادی برای رسیدن به توسعه باید به چه عاملی توجه کنند؟ چرا؟

« پاسخ »

برنامه‌ریزان اقتصادی برای رسیدن به توسعه باید به انسان به عنوان مهم‌ترین عامل تولید، توجه کنند و در جهت اصلاح توزیع درآمد بین افراد و تأمین اقتصادی - اجتماعی نیروی کار کوشش نمایند. چون هر گونه سرمایه‌گذاری در جهت آموزش و تأمین اقتصادی - اجتماعی نیروی انسانی، باعث افزایش بهره‌وری نیروی کار و بالارفتن درآمد ملی می‌شود و در شرایط توزیع ناعادلانه‌ی درآمد و وجود فقر گسترده، هرگونه برنامه‌ریزی برای رشد و توسعه اقتصادی، توفیقی به همراه نخواهد داشت.

۵- مهم‌ترین ابزاری که با آن می‌توان با نابرابری توزیع درآمد مقابله کرد، کدام است؟

« پاسخ »

برقراری یک سامانه و نظام مناسب و کارآمد مالیاتی از مهم‌ترین ابزارهای رویارویی با نابرابری توزیع درآمد است.

۶- از چه معیاری برای سنجش وضعیت توزیع درآمد استفاده می‌شود؟ توضیح دهید.

« پاسخ »

یکی از معیارهای سنجش وضعیت توزیع درآمد، شاخص «دهک‌ها» است. برای محاسبه‌ی این معیار مردم کشور را به ده گروه جمعیتی مساوی تقسیم می‌کنند. در طبقه‌بندی این ده گروه، سطح درآمد از کم‌ترین به بیش‌ترین مدنظر قرار می‌گیرد؛ به عبارت دیگر، گروه اول، که ۱۰ درصد اولیه‌ی جمعیت را تشکیل می‌دهند کم‌ترین درصد درآمد ملی و ۱۰ درصد آخر بیش‌ترین درصد درآمد ملی را دارند. آمارهای مربوط به سهم این دهک‌ها در جامعه، چگونگی توزیع درآمد را نشان می‌دهد.

۷- معیار خط فقر چیست و چه چیزی را در جامعه مشخص می‌کند؟

« پاسخ »

در هر جامعه، افرادی که درآمد آن‌ها از سطح حداقل معیشتی معینی کم‌تر باشد، زیر «خط فقر» قرار دارند. معیار خط فقر در هر جامعه، مبین این است که چه تعدادی از افراد جامعه دارای درآمدی در سطح حداقل معاش و یا پایین‌تر از آن می‌باشد و چه تعدادی نیز درآمدشان بیش‌تر از این سطح می‌باشد. به عبارت دیگر معیار خط فقر وضعیت توزیع درآمد و سطح رفاه را در جامعه مشخص می‌کند.

۸- مهم‌ترین معیاری را که به وسیله‌ی آن می‌توان از سطح رفاه اجتماعی در جامعه آگاه شد، نام ببرید و در مورد آن توضیح دهید.

« پاسخ »

مهم‌ترین ملاک و معیار برای تعیین سطح رفتار اجتماعی یک جامعه، آگاهی یافتن از وضعیت فقر و توزیع درآمد در آن جامعه است، زیرا هر قدر فقر در جامعه‌ای کم‌تر و توزیع درآمدها مناسب‌تر باشد، رفاه مردم آن جامعه بیش‌تر خواهد بود.

۹- معیارهای رفاه اجتماعی چیست؟

« پاسخ »

دستیابی به عدالت، کاهش انواع نابرابری‌ها مثل نابرابری در برخورداری از امکانات (آب سالم، بهداشت، آموزش، امنیت، مسکن و ...) کاهش فاصله دهک‌های درآمدی، نابود کردن فقر از معیارهای رفاه اجتماعی است.

۱۰- شما چه راهکارهایی را برای رفع فقر در جامعه پیشنهاد می‌کنید؟ در این مورد در کلاس گفت‌وگو کنید.

« پاسخ »

پاسخ به عهده‌ی دانش‌آموز (پیشنهاد: به وجود آوردن یک سیستم مناسب و کارآمد مالیاتی عاملی است که می‌توان به وسیله‌ی آن برای توزیع عادلانه درآمد و رفع فقر استفاده کرد).

۱۱- در کشوری با ده میلیون نفر جمعیت، درآمد ملی معادل ۵۰,۰۰۰ میلیارد ریال است. مطابق با درصدهای مشخص شده در جدول، سهم هر دهک را تعیین کنید.

سهم دهک اول	۳ درصد
سهم دهک دوم	۴ درصد
سهم دهک سوم	۵ درصد
سهم دهک چهارم	۶ درصد
سهم دهک پنجم	۷ درصد
سهم دهک ششم	۸ درصد
سهم دهک هفتم	۱۰ درصد
سهم دهک هشتم	۱۲ درصد
سهم دهک نهم	۱۶ درصد
سهم دهک دهم	۲۹ درصد
۱۰۰ درصد جمعیت کشور	۱۰۰ درصد درآمد ملی
منبع: مرکز آمار ایران	

« پاسخ »

جمعیت (میلیون نفر)	دهک	درصد درآمد ملی	میزان درآمد (میلیارد ریال)
۱	سهم دهک اول	۴ درصد	۲۰۰۰
۱	سهم دهک دوم	۵ درصد	۲۵۰۰
۱	سهم دهک سوم	۶ درصد	۳۰۰۰
۱	سهم دهک چهارم	۷ درصد	۳۵۰۰
۱	سهم دهک پنجم	۹ درصد	۴۵۰۰
۱	سهم دهک ششم	۹ درصد	۴۵۰۰
۱	سهم دهک هفتم	۱۰ درصد	۵۰۰۰
۱	سهم دهک هشتم	۱۲ درصد	۶۰۰۰
۱	سهم دهک نهم	۱۵ درصد	۷۵۰۰
۱	سهم دهک دهم	۲۳ درصد	۱۱۵۰۰
۱۰ میلیون نفر	۱۰۰ درصد جمعیت کشور	۱۰۰ درصد درآمد ملی کشور	۵۰,۰۰۰ میلیارد ریال

۱۲- در منطقه‌ای که شما زندگی می‌کنید، یک خانواده با چه میزان درآمد می‌تواند نیازهای اساسی خود را برطرف کند؟ در این باره تحقیق کنید.

« پاسخ »

پاسخ به عهده‌ی دانش‌آموز

وضعیت توزیع درآمد در سال ۲۰۱۷ میلادی	
سهام دهک اول	۳
سهام دهک دوم	۴
سهام دهک سوم	۵
سهام دهک چهارم	۶
سهام دهک پنجم	۴
سهام دهک ششم	۱۱
سهام دهک هفتم	۴
سهام دهک هشتم	۴
سهام دهک نهم	۱۷
سهام دهک دهم	۴
۱۰۰ درصد جمعیت کشور	۱۰۰ درصد درآمد ملی

۱۳- وضعیت توزیع درآمد کشوری فرضی با جمعیت ۹۰ میلیون نفر و درآمد ملی ۸۵ هزار دلار در سال ۲۰۱۷ میلادی در جدول زیر آورده شده است. چنانچه به ترتیب مجموع و اختلاف سهم دهک‌های پنجم و هفتم و ۲۰ و ۴ درصد و سهم دهک دهم $\frac{4}{3}$ سهم دهک هشتم باشد، در این صورت،

به ترتیب:

(الف) سهم دهک‌های دوم، پنجم، هفتم، هشتم و دهم چند درصد است؟

(ب) جمعیت ۴۰ درصد پایینی جامعه چند میلیون نفر است؟

(ج) اختلاف سهم دهک‌های ۲۰ درصد بالای جامعه نسبت

به ۲۰ درصد پایین جامعه از درآمد ملی کدام است؟

(د) شاخص توزیع درآمد این کشور فرضی تقریباً کدام

است؟

(هـ) چنانچه سهم دهک اول $\frac{1}{5}$ درصد افزایش یابد، سهم دهک دهم چند درصد باشد تا وضعیت توزیع درآمد در این کشور مناسب‌تر گردد؟

(۱) الف- ۳ - ۸ - ۱۲ - ۱۶ - ۱۹، ب- ۳۶، ج- ۲۳،۶۵۰ دلار، د- ۶/۶ هـ- ۳۰/۲

(۲) الف- ۳ - ۸ - ۱۲ - ۱۵ - ۲۰، ب- ۳۶، ج- ۲۶/۳۵۰ دلار، د- ۶/۶ هـ- ۲۹/۸

(۳) الف- ۵ - ۶ - ۱۴ - ۱۴ - ۱۹، ب- ۱۵/۳، ج- ۲۶،۳۵۰ دلار، د- ۷/۶ هـ- ۲۹/۵

(۴) الف- ۶ - ۶ - ۱۴ - ۱۴ - ۱۹، ب- ۱۵/۳، ج- ۲۳/۶۵۰ دلار، د- ۷/۶ هـ- ۳۰/۵

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

$$\begin{cases} \text{درصد } 20 = \text{سهم دهک پنجم} + \text{سهم دهک هفتم} \\ \text{درصد } 4 = \text{سهم دهک پنجم} - \text{سهم دهک هفتم} \end{cases} \Rightarrow 24 = \text{سهم دهک هفتم} \times 2$$

$$\Rightarrow \text{درصد } 12 = \text{سهم دهک هفتم}$$

$$\text{درصد } 20 = \text{سهم دهک پنجم} + 12 \Rightarrow \text{درصد } 20 = \text{سهم دهک پنجم} + \text{سهم دهک هفتم}$$

$$\Rightarrow \text{درصد } 8 = \text{سهم دهک پنجم}$$

با توجه به جدول توزیع درآمد صورت سؤال، سهم دهک دوم باید بزرگتر یا مساوی ۳ و کوچکتر یا مساوی ۵ باشد که در گزینه‌های «۱، ۲ و ۳» به همین صورت است. با توجه به سهم دهک‌های پنجم و هفتم، گزینه «۳» رد می‌شود.

(مجموع سهم تمامی دهک‌ها به جز دهک هشتم و دهم) - ۱۰۰ = مجموع سهم دهک‌های هشتم و دهم

$$\text{درصد } 35 = 100 - (17 + 12 + 11 + 8 + 6 + 5 + 3 + 3) = 100 - 65$$

$$\text{سهم دهک هشتم} = \frac{4}{3} = \text{سهم دهک دهم}$$

$$\text{درصد } 35 = \text{سهم دهک هشتم} + \frac{4}{3} \Rightarrow \text{درصد } 35 = \text{سهم دهک هشتم} + \text{سهم دهک دهم}$$

$$\text{درصد } 15 = \frac{35 \times 3}{7} = \text{سهم دهک هشتم} \Rightarrow \text{درصد } 35 = \text{سهم دهک هشتم} = \frac{7}{3}$$

$$\Rightarrow \text{درصد } 20 = \frac{4}{3} \times 15 = \text{سهم دهک دهم}$$

(ب) ۴۰ درصد پایین جامعه = دهک‌های اول تا چهارم

جمعیت هر دهک از جدول توزیع درآمد ۱۰ درصد جمعیت کل کشور است، بنابراین:

۱۴- جدول زیر مبین ارقام مختلف درآمدی است که در طول یک سال نصیب اعضای یک جامعه فرضی شده است. چنانچه جمعیت کل این جامعه ۸۰ میلیون نفر باشد، در این صورت به ترتیب:

ردیف	ارقام درآمدی	مبلغ
۱	درآمد صاحبان سرمایه	$\frac{2}{3}$ درآمد حقوق‌بگیران
۲	درآمد صاحبان املاک و مستغلات	$\frac{3}{4}$ مجموع ردیف‌های ۴ و ۵
۳	دستمزدها	۹۸۰ میلیارد دلار
۴	سود شرکت‌ها و مؤسسات	۸۴۵ میلیارد دلار
۵	درآمد صاحبان مشاغل آزاد	$\frac{1}{3}$ درآمد صاحبان سرمایه

الف) کدام ردیف جدول اجاره‌بها و کدام ردیف قیمت خدمات سرمایه است؟

ب) درآمد ملی چند میلیون دلار است؟

ج) درآمد سرانه چند دلار است؟

د) معنا و مفهوم سرانه کدام است؟

۱) الف - ۲ - ۱، ب - ۵,۲۱۵,۰۰۰، ج - ۶۸,۹۰۰، د - سهم متوسط هر فرد جامعه در میزان تولید یا درآمد آن جامعه

۲) الف - ۱ - ۲، ب - ۵,۲۱۵,۰۰۰، ج - ۶۸,۹۰۰، د - سهم متوسط هر فرد جامعه صرفاً در میزان درآمد آن جامعه

۳) الف - ۱ - ۲، ب - ۵,۵۱۲,۰۰، ج - ۶۵,۱۸۷/۵، د - سهم متوسط هر فرد جامعه صرفاً در میزان درآمد آن جامعه

۴) الف - ۲ - ۱، ب - ۵,۲۱۵,۰۰۰، ج - ۶۵,۱۸۷/۵، د - سهم متوسط هر فرد جامعه در میزان تولید یا درآمد آن جامعه

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. الف) درآمد ملی دربرگیرنده مجموع درآمدهایی است که در طول یک سال نصیب ملت می‌شود، این درآمدها عبارت‌اند از: درآمد حقوق‌بگیران (دستمزدها)، درآمد صاحبان سرمایه (قیمت جاری سرمایه)، درآمد صاحبان املاک و مستغلات (اجاره)، درآمد صاحبان مشاغل آزاد و سودی که نصیب شرکت‌ها و موسسه‌ها می‌شود.

بنابراین ردیف ۱ (درآمد صاحبان سرمایه) همان قیمت خدمات سرمایه و ردیف ۲ (درآمد صاحبان املاک و مستغلات) همان اجاره‌بها یا وجوه مربوط به اجاره است.

ب)

$$\text{میلیارد دلار } ۱۴۷۰ = \frac{2}{3} \times ۹۸۰ = \frac{۳}{۴} \times (\text{درآمد حقوق‌بگیران (دستمزدها)}) = \frac{۲}{۳} \times \text{درآمد صاحبان سرمایه}$$

$$\text{میلیون دلار } ۷۳۵ = \frac{1}{3} \times ۱۴۷۰ = \frac{1}{3} \times (\text{درآمد صاحبان سرمایه}) = \frac{1}{3} \times \text{درآمد صاحبان مشاغل آزاد}$$

$$\text{میلیارد دلار } ۱۱۸۵ = \frac{3}{4} \times (۷۳۵ + ۸۴۵) = \frac{3}{4} \times (\text{مجموع ردیف‌های ۴ و ۵}) = \frac{3}{4} \times \text{درآمد صاحبان املاک و مستغلات}$$

$$\text{میلیون دلار } ۵,۲۱۵,۰۰۰ = ۵۲۱۵ = ۱۴۷۰ + ۹۸۰ + ۱۱۸۵ + ۸۴۵ + ۷۳۵ = \text{درآمد ملی}$$

$$\text{دلار } ۶۵,۱۸۷/۵ = \frac{\text{درآمد ملی}}{\text{جمعیت کشور}} = \frac{۵,۲۱۵,۰۰۰}{۸۰} = \text{درآمد سرانه} \quad \text{ج)}$$

د) درآمد سرانه بیانگر سهم متوسط هر فرد جامعه در میزان تولید یا درآمد آن جامعه است.

وضعیت توزیع درآمد در یک جامعه‌ی فرضی	
٪۶	سه‌م دهک اول
٪۹	سه‌م دهک دوم
٪۸	سه‌م دهک سوم
٪۹	سه‌م دهک چهارم
٪۸/۵	سه‌م دهک پنجم
٪۹	سه‌م دهک ششم
٪۱۰	سه‌م دهک هفتم
٪۱۰/۵	سه‌م دهک هشتم
٪۹	سه‌م دهک نهم
٪۱۸	سه‌م دهک دهم
۸ میلیون نفر	جمعیت کل جامعه

۱۵- با توجه به جدول زیر، کدام گزینه پاسخ درست سوالات می‌باشد؟
 الف) سه‌م دهک‌های دوم، چهارم و نهم به ترتیب چند درصد می‌باشد؟
 ب) شاخص توزیع درآمد (دهک‌ها) این جامعه چه مقداری را به خود اختصاص می‌دهد؟
 ج) ۲۰ درصد پردرآمد جامعه، چند درصد درآمد کل جامعه را به خود اختصاص داده‌اند؟

۱) الف: ۷/۵ - ۸/۵ - ۱۴ ب: ۳ ج: ۳۲

۲) الف: ۶/۵ - ۸ - ۱۴ ب: ۳ ج: ۱۴/۵

۳) الف: ۶/۵ - ۸ - ۱۰ ب: ۱/۳ ج: ۱۴/۵

۴) الف: ۷/۵ - ۸/۵ - ۱۰ ب: ۱/۳ ج: ۳۲

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

الف)

نکته: در جدول دهک‌ها همیشه هر دهک برابر با دهک قبلی یا بیش‌تر از آن و برابر با دهک بعدی یا کم‌تر از آن می‌باشد.

نکته: مجموع تمامی دهک‌ها در جدول دهک‌ها همیشه برابر ۱۰۰ می‌باشد.

ب)
$$\text{شاخص توزیع درآمد (دهک‌ها)} = \frac{\text{سه‌م دهک دهم}}{\text{سه‌م دهک اول}} = \frac{۱۸}{۶} = ۳$$

ج) ۲۰ درصد پردرآمد جامعه سهمی برابر با ۳۲٪ را می‌توانند به خود اختصاص دهند: $۱۸ + ۱۴ = ۳۲\%$

۱۶- چند مورد از موارد زیر تماماً درست می‌باشند؟

الف) برای محاسبه‌ی شاخص دهک‌ها، مردم کشور را به ده گروه جمعیتی مساوی تقسیم می‌کنند.

ب) در طبقه‌بندی گروه‌ها در شاخص دهک‌ها، سطح درآمد از کم‌ترین به بیش‌ترین مدنظر قرار می‌گیرد.

ج) در شاخص دهک‌ها، گروه اول که ۱۰ درصد اولیه‌ی جمعیت را تشکیل می‌دهند، کم‌ترین درصد درآمد داخلی و ۱۰ درصد آخر بیش‌ترین درصد درآمد داخلی را به خود اختصاص می‌دهند.

د) از آن‌جا که درآمدها گاهی قابل ثبت نیست، اقتصاددانان برای به دست آوردن شکاف درآمدی، شکاف هزینه‌ای را محاسبه می‌کنند.

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. بررسی عبارت نادرست:

ج) برای دسته‌بندی دهک‌ها، از درآمد ملی استفاده می‌شود نه درآمد داخلی.

۱۷- با توجه به جدول زیر که مربوط به سه جامعه‌ی فرضی A، B و C می‌باشد، از نظر وسعت فقر، دو کشور A و B و دو کشور A و C چه وضعیتی نسبت به هم دارند؟

کشور C	کشور B	کشور A
شاخص توزیع درآمد ۳	درآمد سرانه ۵,۰۰۰,۰۰۰ واحد پولی	شاخص توزیع درآمد ۱
درآمد سرانه ۵ واحد پولی	درآمد دهک سوم ۲,۰۰۰,۰۰۰ واحد پولی	درآمد دهک پنجم ۶,۰۰۰,۰۰۰ واحد پولی
	جمعیت ۴,۰۰۰,۰۰۰ نفر	جمعیت ۶,۰۰۰,۰۰۰ نفر

- (۱) فقر در کشور A نسبت به کشور B بیش‌تر است - فقر در کشور C نسبت به کشور A بیش‌تر است.
- (۲) فقر در کشورهای B و C نسبت به کشور A بیش‌تر است.
- (۳) فقر در کشور A نسبت به کشورهای B و C بیش‌تر است.
- (۴) فقر در کشور B نسبت به کشور A بیش‌تر است - فقر در کشور A نسبت به کشور C بیش‌تر است.

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. معمولاً با در نظر گرفتن دو شاخص درآمد سرانه و میزان نابرابری در توزیع درآمد می‌توان تصویری از وسعت و اندازه‌ی فقر در هر کشور به دست آورد. هر چه سطح درآمد سرانه در کشوری پایین‌تر باشد، میزان فقر عمومی نسبت به کشوری با درآمد سرانه‌ی بالاتر، بیش‌تر است. به طور مشابه در هر سطحی از درآمد سالانه، هر چه توزیع درآمدی در کشوری نسبت به کشور دیگر ناعادلانه‌تر باشد، نرخ فقر در آن کشور بیش‌تر است. بنا بر توضیحات بالا باید دو شاخص توزیع درآمد و درآمد سرانه را برای هر کشور محاسبه کنیم:

کشور A: از آن‌جا که در این کشور شاخص توزیع درآمد ۱ است، یعنی سهم دهک دهم و دهک اول با هم برابر است؛ بنابراین این کشور دارای توزیعی عادلانه است و سهم تمامی دهک‌ها با هم برابر است. بنابراین:

$$۶۰,۰۰۰,۰۰۰ = \text{درآمد کل جامعه} \Rightarrow \text{درآمد کل جامعه} \times \frac{۱}{۱۰} = \text{درآمد دهک پنجم}$$

$$\text{درآمد سرانه ی A} = \frac{\text{درآمد کل}}{\text{جمعیت}} = \frac{۶۰,۰۰۰,۰۰۰}{۶,۰۰۰,۰۰۰} = ۱۰ \text{ واحد پولی}$$

کشور B:

$$۲۰,۰۰۰,۰۰۰ = \text{درآمد کل} \Rightarrow \frac{\text{درآمد کل}}{۴,۰۰۰,۰۰۰} = ۵ \Rightarrow \text{درآمد سرانه} = \frac{\text{درآمد کل}}{\text{جمعیت}}$$

از آن‌جا که درآمد دهک سوم برابر ۲,۰۰۰,۰۰۰ واحد پولی است و $\frac{۱}{۱۰} \times ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۲,۰۰۰,۰۰۰$ ؛ بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که شاخص توزیع درآمد برابر ۱ است.

$$\left. \begin{array}{l} \text{کشور A} \\ \text{کشور B} \\ \text{کشور C} \end{array} \right\} \begin{array}{l} \text{شاخص توزیع درآمد} = ۱ \\ \text{درآمد سرانه} = ۱۰ \\ \text{شاخص توزیع درآمد} = ۱ \\ \text{درآمد سرانه} = ۵ \\ \text{شاخص توزیع درآمد} = ۳ \\ \text{درآمد سرانه} = ۵ \end{array}$$

از مقایسه‌ی A و C نتیجه می‌شود که چون درآمد سرانه‌ی کشور C از کشور A کم‌تر است، بنابراین فقر در جامعه‌ی C وسعت بیش‌تری نسبت به جامعه‌ی A دارد.

از مقایسه‌ی A و B نتیجه می‌شود که چون در شاخص توزیع درآمد یکسان، درآمد سرانه در کشور A عددی بزرگ‌تر از درآمد سرانه در کشور B می‌باشد، بنابراین وسعت و اندازه‌ی فقر در کشور B بیش‌تر از کشور A است.

وضعیت توزیع درآمد در یک جامعه‌ی فرضی	
سهم دهک اول	۶٪
سهم دهک دوم	۴٪
سهم دهک سوم	۸٪
سهم دهک چهارم	۴٪
سهم دهک پنجم	۸/۵٪
سهم دهک ششم	۹٪
سهم دهک هفتم	۱۰٪
سهم دهک هشتم	۱۰/۵٪
سهم دهک نهم	۴٪
سهم دهک دهم	۱۸٪
جمعیت کل جامعه	۸ میلیون نفر

۱۸- با توجه به جدول زیر، کدام گزینه پاسخ درست سوالات می‌باشد؟
الف) سهم دهک‌های دوم، چهارم و نهم به ترتیب چند درصد می‌باشد؟

ب) شاخص توزیع درآمد (دهک‌ها) این جامعه چه مقداری را به خود اختصاص می‌دهد؟

ج) ۲۰ درصد پردرآمد جامعه، چند درصد درآمد کل جامعه را به خود اختصاص داده‌اند؟

۱) الف: $۷/۵ - ۸/۵ - ۱۴$ ب: ۳ ج: ۳۲

۲) الف: $۶/۵ - ۸ - ۱۴$ ب: ۳ ج: $۱۴/۵$

۳) الف: $۶/۵ - ۸ - ۱۰$ ب: $\frac{۱}{۳}$ ج: $۱۴/۵$

۴) الف: $۷/۵ - ۸/۵ - ۱۰$ ب: $\frac{۱}{۳}$ ج: ۳۲

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.
الف)

نکته: در جدول دهک‌ها همیشه هر دهک برابر با دهک قبلی یا بیشتر از آن و برابر با دهک بعدی یا کم‌تر از آن می‌باشد.

نکته: مجموع تمامی دهک‌ها در جدول دهک‌ها همیشه برابر ۱۰۰ می‌باشد.

ب) $\frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}} = \frac{۱۸}{۶} = ۳ = \text{شاخص توزیع درآمد (دهک‌ها)}$

$۱۸ + ۴ = ۳۲\%$

ج) ۲۰ درصد پردرآمد جامعه سهمی برابر با ۳۲٪ را می‌توانند به خود اختصاص دهند:

وضعیت توزیع درآمد در کشور A در سال ۲۰۱۸ میلادی	
سهم دهک اول	۲ درصد
سهم دهک دوم	؟
سهم دهک سوم	۴ درصد
سهم دهک چهارم	۵ درصد
سهم دهک پنجم	؟
سهم دهک ششم	؟
سهم دهک هفتم	۱۳ درصد
سهم دهک هشتم	؟
سهم دهک نهم	؟
سهم دهک دهم	؟
۱۰۰ درصد جمعیت کشور	۱۰۰ درصد درآمد ملی

۱۹- وضعیت توزیع درآمد کشور فرضی A با جمعیت ۹۰ میلیون نفر و درآمد ملی ۷۵ هزار دلار در سال ۲۰۱۸ میلادی در جدول زیر آورده شده است، چنانچه سهم دهک اول $\frac{1}{4}$ سهم دهک پنجم، مجموع سهم دهک‌های دوم و چهارم ۹ درصد و به ترتیب مجموع و اختلاف سهم دهک‌های ششم و نهم ۲۸ و ۸ درصد باشد: به ترتیب:

(الف) سهم دهک‌های دوم، پنجم، ششم، هشتم و نهم چند درصد است؟

(ب) مجموع جمعیت دهک‌های سوم و چهارم کدام است؟

(ج) سهم دهک دهم از درآمد ملی کشور چه مقدار بیشتر از سهم دهک هفتم از درآمد ملی کشور است؟

(د) چنانچه در کشور فرضی B شاخص توزیع درآمد برابر با ۱۰ باشد وضعیت توزیع درآمد در کدام کشور مناسب‌تر است؟

(ه) عبارت کدام گزینه در رابطه با جدول توزیع درآمد کشور فرضی A درست است؟

- (۱) الف) ۴ - ۸ - ۱۰ - ۱۵ - ۱۸، ب) ۱۸ (میلیون نفر، ج) ۴۰۰۰ دلار، د) B، ه) ۷۷ درصد درآمد ملی به نیمه پردرآمد جامعه در ۲۳ درصد درآمد ملی به نیمه کم درآمد جامعه تعلق می‌گیرد.
- (۲) ۳ - ۹ - ۱۰ - ۱۲ - ۱۸، ب) ۸۱۰۰ نفر (ج) ۴۰۰ دلار، د) A، ه) ۱۵ درصد درآمد ملی به ۴۰ درصد کم درآمد جامعه و ۸۵ درصد درآمد ملی به ۶۰ درصد دیگر جامعه تعلق می‌گیرد.
- (۳) ۳ - ۹ - ۱۰ - ۱۲ - ۱۸، ب) ۸۱۰۰ نفر (ج) ۶۰۰ دلار، د) A، ه) ۶۰ درصد درآمد ملی به ۴۰ درصد پردرآمد جامعه و ۴۰ درصد درآمد ملی به ۴۰ درصد دیگر جامعه تعلق می‌گیرد.
- (۴) الف) ۴ - ۸ - ۱۰ - ۱۵ - ۱۸، ب) ۱۸ (میلیون نفر، ج) ۶۰۰۰ دلار، د) B، ه) ۳۹ درصد درآمد ملی به ۲۰ درصد پردرآمد جامعه در ۶۱ درصد دیگر جامعه تعلق می‌گیرد.

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

الف) $\text{درصد } ۸ = \text{سهم دهک پنجم} \Rightarrow \text{سهم دهک پنجم} = \frac{1}{4} \times \text{سهم دهک اول}$

$\text{درصد } ۹ = ۵ + \text{سهم دهک دوم} \Rightarrow \text{درصد } ۹ = \text{سهم دهک چهارم} + \text{سهم دهک دوم}$

$\Rightarrow \text{درصد } ۴ = \text{سهم دهک دوم}$

$\text{درصد } ۲۸ = \text{سهم دهک ششم} + \text{سهم دهک نهم}$

$\Rightarrow \text{درصد } ۳۶ = ۲ \times \text{سهم دهک نهم}$

$\text{درصد } ۸ = \text{سهم دهک ششم} - \text{سهم دهک نهم}$

$\Rightarrow \text{درصد } ۸ = \text{سهم دهک ششم} - ۱۸ \Rightarrow \text{درصد } ۱۸ = \text{سهم دهک نهم}$

$\Rightarrow \text{درصد } ۱۰ = ۱۸ - ۸ = \text{سهم دهک ششم}$

با توجه به جدول توزیع درآمد کشور A سهم دهک هشتم باید بزرگ‌تر یا مساوی ۱۳ و کوچک‌تر یا مساوی ۱۸ باشد که در گزینه‌های «۱ و ۴» به این صورت است.

ب) جمعیت هر دهک از جدول توزیع درآمد، $\frac{1}{10}$ جمعیت کل کشور است، بنابراین جمعیت دو دهک برابر است با:

$\frac{2}{10} \times ۹۰ = ۱۸$ میلیون نفر

(مجموع سهم دهک‌های اول تا نهم) - ۱۰۰ = سهم دهک دهم

(ج)

۱	سهم دهک اول	۵ درصد
۲	سهم دهک دوم	۷ درصد
۳	سهم دهک سوم	۸ درصد
۴	سهم دهک چهارم	۹ درصد
۵	سهم دهک نهم	۱۷ درصد
۶	سهم دهک دهم	۲۵ درصد

۲۰- جدول زیر، گویای وضعیت توزیع درآمد در کشور C در سال ۱۹۷۹ میلادی است. با توجه به دو فرمول: نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین و نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین کدام شاخص: الف) توزیع درآمد در این کشور را مناسبتر نشان می‌دهد؟ ب) بیانگر نامناسبتر بودن توزیع درآمد در این کشور است؟ ج) شاخصی که برای مقایسه‌ی وضعیت توزیع درآمد، مورد استفاده قرار می‌گیرد، چگونه محاسبه می‌شود؟

۱) الف) نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین ب) نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین ج) با محاسبه‌ی نسبت دهک دهم به دهک اول

۲) الف) نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین ب) نسبت ۵۰ درصد پایین به ۵۰ درصد بالا ج) با محاسبه‌ی نسبت دهک اول به دهک دهم

۳) الف) نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین ب) نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین ج) با محاسبه‌ی نسبت دهک دهم به دهک اول

۴) الف) نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین ب) نسبت ۵۰ درصد پایین به ۵۰ درصد بالا ج) با محاسبه‌ی نسبت دهک اول به دهک دهم

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

گزینه‌ی الف و ب) هر چه نسبت‌های شاخص توزیع درآمد بیش‌تر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه نامناسب‌تر است.

$$\text{نسبت } ۲۰ \text{ درصد بالا به } ۲۰ \text{ درصد پایین} = \frac{۲۵ + ۱۷}{۵ + ۷} = \frac{۴۲}{۱۲} = ۳/۵$$

$$\text{نسبت } ۱۰ \text{ درصد بالا به } ۴۰ \text{ درصد پایین} = \frac{۲۵}{۵ + ۱۷ + ۸ + ۹} = \frac{۲۵}{۲۹} = ۰/۸۶$$

با توجه به راه‌حل بالا شاخص دوم توزیع درآمد مناسب‌تر و شاخص اول نامناسب‌تر است. (حذف گزینه‌های ۱، ۲ و ۴)

گزینه‌ی ج) نسبت دهک دهم به دهک اول:

$$\frac{۲۵}{۵} = ۵\%$$

۱	سهم دهک اول	۳ درصد
۲	سهم دهک دوم	۵ درصد
۳	سهم دهک سوم	۷ درصد
۴	سهم دهک چهارم	۹ درصد
۵	سهم دهک نهم	۱۸ درصد
۶	سهم دهک دهم	۲۱ درصد

۲۱- جدول زیر، گویای وضعیت توزیع درآمد کشور B در سال ۱۹۸۰ میلادی است. با توجه به دو فرمول: نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین و نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین، ارائه کدام شاخص:

(الف) توزیع درآمد در این کشور را مناسب‌تر نشان می‌دهد؟

(ب) مبین نامناسب‌تر بودن توزیع درآمد در این کشور است؟

(ج) شاخصی که برای مقایسه‌ی وضعیت توزیع درآمد مورد استفاده قرار می‌گیرد، چگونه محاسبه می‌شود؟

(۱) الف) نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین (ب) نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین (ج) با محاسبه‌ی نسبت دهک دهم به دهک اول

(۲) الف) نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین (ب) نسبت ۵۰ درصد پایین به ۵۰ درصد بالا (ج) با محاسبه‌ی نسبت دهک اول به دهک دهم

(۳) الف) نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین (ب) نسبت ۵۰ درصد بالا به ۵۰ درصد پایین (ج) با محاسبه‌ی نسبت دهک اول به دهک دهم

(۴) الف) نسبت ۱۰ درصد بالا به ۴۰ درصد پایین (ب) نسبت ۲۰ درصد بالا به ۲۰ درصد پایین (ج) با محاسبه‌ی نسبت دهک دهم به دهک اول

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

$$\frac{۱۰ \text{ درصد بالا}}{۴۰ \text{ درصد پایین}} \Rightarrow \frac{۲۱}{۳ + ۵ + ۷ + ۹} = \frac{۲۱}{۲۴} \approx ۰/۸۷$$

$$\frac{۲۰ \text{ درصد بالا}}{۲۰ \text{ درصد پایین}} \Rightarrow \frac{۲۱ + ۱۸}{۳ + ۵} = \frac{۳۹}{۸} \approx ۴/۸ \text{ نامناسب}$$

هر چه مقدار پایین تر باشد توزیع دهک ها مناسب تر است.

$$\text{نسبت دهک دهم} = \frac{\text{شاخص برای وضعیت توزیع درآمد}}{\text{نسبت دهک اول}}$$

۲۲- توزیع درآمد بین عوامل تولید باید چگونه باشد؟

(۱) در سازمان‌های تولیدی متفاوت فرق داشته و باید بر اساس آورده افراد باشد و عدالت در آن بر مبنای سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی تعیین می‌شود.

(۲) در هر صورت باید عادلانه باشد ولی عامل انسانی که خطرپذیر است، باید درآمد بیشتری داشته باشد.

(۳) عادلانه بودن اهمیت ندارد، تنها میزان مشارکت و قبول ریسک عامل تعیین کننده است.

(۴) در هر صورت باید عادلانه و بر اساس میزان مشارکت آن‌ها در تولید و قبول خطر باشد.

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. توزیع درآمد بین عوامل تولید در هر صورت باید عادلانه و بر اساس میزان مشارکت آن‌ها در تولید و قبول خطر باشد. از آنجایی که منظور تقسیم درآمد بین همه عوامل تولید می‌باشد و در گزینه ۲ فقط به عامل انسانی پرداخته است، این گزینه نمی‌تواند پاسخ کامل باشد.

۲۳- رفاه اجتماعی به معنی است و این امر فقط در صورت تحقق می‌یابد.

- ۱) ایجاد سلامت در جسم و روح افراد جامعه، ترویج دانش و کاهش نابهنجاری‌ها - از بین رفتن فقر و کاهش نابرابری‌ها
- ۲) ایجاد سلامت در جسم و روح افراد جامعه، نابودکردن فقر و کاهش فاصله‌ی دهک‌های درآمدی - افزایش سرمایه‌گذاری و رشد بیشتر اقتصادی
- ۳) کاهش فاصله‌ی دهک‌های درآمدی، ترویج دانش و کاهش نابهنجاری‌ها - افزایش سرمایه‌گذاری و رشد بیشتر اقتصادی
- ۴) کاهش فاصله‌ی دهک‌های درآمدی، کاهش نابهنجاری‌های اجتماعی و ترویج دانش - از بین رفتن فقر و کاهش نابرابری‌ها

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. «رفاه اجتماعی» نیز به معنای ایجاد سلامت در جسم و روح افراد جامعه، ترویج دانش و کاهش نابهنجاری‌های اجتماعی است و این امر فقط در صورت از بین رفتن فقر و کاهش نابرابری‌ها تحقق می‌یابد؛ به همین دلیل، شاید بهترین ملاک برای تعیین سطح رفاه اجتماعی یک جامعه، آگاهی یافتن از وضعیت فقر و توزیع درآمد در آن جامعه باشد؛ زیرا هر قدر فقر در جامعه‌ای کمتر و توزیع درآمدها مناسب‌تر باشد، رفاه مردم آن جامعه بیشتر خواهد بود.

۲۴- معنا و مفهوم «فقر مطلق» چیست و چه کسانی زیر خط فقر قرار دارند؟

- ۱) نداشتن امکانات معیشتی لازم - کسانی که درآمد سالیانه آن‌ها در سطح درآمد معیشتی معینی باشد.
- ۲) نداشتن حداقل معیشت - افرادی که درآمدشان از سطح حداقل معیشتی معین کمتر باشد.
- ۳) عدم دسترسی به امکانات معیشتی - کسانی که درآمدشان در سطح حداقل معیشتی معین باشد.
- ۴) عدم برخورداری از حداقل معیشت - افرادی که درآمد سالیانه آن‌ها در سطح درآمد معیشتی باشد.

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. فقر تهیدستی مطلق به معنای نداشتن حداقل معیشت است. در هر جامعه، افرادی که درآمد آن‌ها از سطح حداقل معیشتی معین کمتر باشد، زیر خط فقر قرار دارند.

۲۵- کدام گزینه جمله‌ها و عبارتهای زیر را کامل می‌کند؟

- (الف) شرط تحقق رفاه اجتماعی است.
 (ب) یکی از مهم‌ترین ابزارهای رویارویی با نابرابری توزیع درآمد است.
 (۱) الف) کاهش فقر و از بین رفتن نابرابری‌ها (ب) آموزش و تأمین اقتصادی - اجتماعی نیروی انسانی
 (۲) الف) از بین رفتن فقر و کاهش نابرابری‌ها (ب) به کارگیری نظام صحیح مالیاتی
 (۳) الف) از بین رفتن نابرابری‌ها و کاهش فقر (ب) افزایش بهره‌وری نیروی کار و در پی آن افزایش درآمد ملی
 (۴) الف) کاهش نابرابری‌ها و از بین رفتن فقر (ب) توانمندسازی افراد به ویژه مولد کردن آنها

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

(الف) رفاه اجتماعی با از بین رفتن فقر و کاهش نابرابری‌ها تحقق می‌یابد.

(ب) برقراری یک سامانه و نظام مناسب و کارآمد مالیاتی، از مهم‌ترین ابزارهای رویارویی با نابرابری توزیع درآمد است.

سهم دهک اول	۲ درصد
سهم دهک دوم	۳ درصد
سهم دهک سوم	۵ درصد
سهم دهک چهارم	۷ درصد
سهم دهک پنجم	۷ درصد
سهم دهک ششم	۹/۵ درصد
سهم دهک هفتم	۱۲ درصد
سهم دهک هشتم	۱۳ درصد
سهم دهک نهم	۱۶ درصد
سهم دهک دهم	۲۵/۵ درصد

۲۶- جدول روبه‌رو، بیانگر «چگونگی توزیع درآمد» در یک کشور فرضی

در یک سال معین است. در صورتی که جمعیت این کشور ۳۱ میلیون نفر و درآمد ملی آن معادل ۴۵۰۰۰ میلیارد ریال باشد، به ترتیب سهم دهک‌های دوم، پنجم، هشتم و نهم از درآمد ملی چند میلیارد ریال است؟

$$(۱) ۹۰۰ - ۲۲۵۰ - ۵۸۵۰ - ۷۲۰۰$$

$$(۲) ۱۳۵۰ - ۳۱۵۰ - ۵۸۵۰ - ۷۲۰۰$$

$$(۳) ۱۳۵۰ - ۳۵۱۰ - ۵۵۸۰ - ۶۲۰۰$$

$$(۴) ۹۰۰ - ۲۵۲۰ - ۵۵۸۰ - ۶۲۰۰$$

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

$$\frac{۴۵۰۰۰ \times ۳}{۱۰۰} = ۱۳۵۰ \rightarrow \text{سهم دهک دوم} \rightarrow \text{میلیارد ریال}$$

$$\frac{۴۵۰۰۰ \times ۷}{۱۰۰} = ۳۱۵۰ \rightarrow \text{سهم دهک پنجم} \rightarrow \text{میلیارد ریال}$$

$$\frac{۴۵۰۰۰ \times ۱۳}{۱۰۰} = ۵۸۵۰ \rightarrow \text{سهم دهک هشتم} \rightarrow \text{میلیارد ریال}$$

$$\frac{۴۵۰۰۰ \times ۱۶}{۱۰۰} = ۷۲۰۰ \rightarrow \text{سهم دهک نهم} \rightarrow \text{میلیارد ریال}$$

سهم دهک سوم	۴ درصد
سهم دهک پنجم	۶ درصد
سهم دهک هشتم	۱۳ درصد
سهم دهک نهم	۱۸ درصد

۲۷- در کشوری با ۳۵ میلیون نفر جمعیت، درآمد ملی در یک سال معادل ۴۰,۰۰۰ میلیارد ریال است. بر اساس اطلاعات مندرج در جدول روبه‌رو، سهم دهک‌های سوم، پنجم، هشتم و نهم از درآمد ملی این کشور کدام است؟

- (۱) ۱۴۰۰ - ۲۱۰۰ - ۴۵۵۰ - ۶۳۰۰
 (۲) ۱۶۰ - ۲۴۰ - ۵۲۰ - ۷۲۰
 (۳) ۱۴۰ - ۲۱۰ - ۴۵۵ - ۶۳۰
 (۴) ۱۶۰۰ - ۲۴۰۰ - ۵۲۰۰ - ۷۲۰۰

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

$$\frac{40,000 \times 4}{100} = 1600 \rightarrow \text{سهم دهک سوم}$$

$$\frac{40,000 \times 13}{100} = 5200 \rightarrow \text{سهم دهک هشتم}$$

$$\frac{40,000 \times 6}{100} = 2400 \rightarrow \text{سهم دهک پنجم}$$

$$\frac{40,000 \times 18}{100} = 7200 \rightarrow \text{سهم دهک نهم}$$

۲۸- کدام گروه از افراد جامعه زیر خط فقر قرار دارند؟

- (۱) گروهی که در زمانی یا در کشوری فقیر محسوب می‌شوند.
 (۲) کسانی که در اثر شرایط ناسالم اقتصادی به امکانات رفاهی دسترسی ندارند.
 (۳) افرادی که درآمدشان از سطح حداقل معیشتی معین کم‌تر باشد.
 (۴) اشخاصی که به دلیل توزیع نابرابر درآمدها، از رفاه اجتماعی کم‌تری برخوردارند.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. در هر جامعه افرادی که درآمد آن‌ها از سطح حداقل معیشتی معین کم‌تر باشد، زیر خط فقر قرار دارند.

۲۹- کدام مورد بیان‌گر «وسعت و اندازه فقر» در هر کشور است؟

- (۱) درآمد سرانه و میزان نابرابری در توزیع درآمد
 (۲) سطح رفاه اجتماعی و میزان درآمد سرانه
 (۳) نحوه توزیع درآمد و سطح حداقل رفاه اجتماعی
 (۴) سطح درآمد دهک‌های مختلف و میزان اختلاف درآمد آن‌ها

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. معمولاً با در نظر گرفتن دو شاخص درآمد سرانه و میزان نابرابری در توزیع درآمد می‌توان تصویری از وسعت و اندازه فقر در هر کشور به دست آورد. هر چه سطح درآمد سرانه در کشوری پایین‌تر باشد، میزان فقر عمومی نسبت به کشوری با درآمد سرانه‌ی بالاتر، بیش‌تر است. به طور مشابه در هر سطحی از درآمد سرانه، هر چه توزیع درآمد در کشوری نسبت به کشور دیگر ناعادلانه‌تر باشد، نرخ فقر در آن کشور بیش‌تر است.

۳۰- برای مبارزه با فقر و نابرابری به کارگیری چه سیاستی مناسب است؟

- ۱) برقراری یک سیستم مناسب و کارآمد مالیاتی
- ۲) ارائه تسهیلات بانکی به تولید کنندگان کوچک
- ۳) تصویب قانونی ضربتی و فوری برای کمک اجباری اغنیا به فقرا
- ۴) اعمال یک سیاست ضربتی و قاطع برای کاهش درآمد گروه‌های پردرآمد

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. برای مبارزه با فقر و نابرابری باید سیاست‌های مناسب را در نظر گرفت. مسلماً برقراری یک سامانه و نظام مناسب و کارآمد مالیاتی، از مهم‌ترین ابزارهای رویارویی با نابرابری توزیع درآمد است. اگر با به‌کارگیری نظام صحیح مالیاتی، توزیع مجدد درآمد به‌گونه‌ای قانونی صورت پذیرد. تفاوت میان درآمد و ثروت یک گروه محدود و اکثریت چشم‌گیر مردم کاهش می‌یابد.

۳۱- اطلاعات مندرج در جدول زیر، نشانگر وضعیت توزیع درآمد در یک کشور فرضی براساس دهک‌هاست.

۷ درصد	سهام دهک اول
۷/۵ درصد	سهام دهک دوم
۸ درصد	سهام دهک سوم
؟	سهام دهک چهارم
؟	سهام دهک پنجم
؟	سهام دهک ششم
؟	سهام دهک هفتم
۱۱ درصد	سهام دهک هشتم
۱۲/۵ درصد	سهام دهک نهم
۱۶/۵ درصد	سهام دهک دهم
۱۰۰ درصد درآمد ملی	۱۰۰ درصد جمعیت کشور

چنانچه:

تفاوت سهام دهک اول و چهارم ۱/۵ درصد

تفاوت سهام دهک دوم و پنجم ۲ درصد

تفاوت سهام ششم و نهم ۳ درصد

تفاوت سهام هفتم و دهم ۶/۵ درصد، باشد

در این صورت:

سهام دهک‌های: چهارم، پنجم، ششم و هفتم

به ترتیب چند درصد است؟

۱) هشت و نیم - نه و نیم - نه و نیم - ده

۲) هشت و نیم - نه و نیم - ده - یازده

۳) هفت و نیم - هشت و نیم - نه - ده

۴) هفت و نیم - هشت و نیم - نه و نیم - یازده

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. روش حل این مسئله:

سهام دهک چهارم $\rightarrow 8/5$ درصد $= 7 + 1/5 =$ سهم دهک اول

سهام دهک پنجم $\rightarrow 9/5$ درصد $= 7/5 + 2 =$ سهم دهک دوم

سهام دهک ششم $\rightarrow 9/5$ درصد $= 12/5 - 3 =$ سهم دهک سوم

سهام دهک هفتم $\rightarrow 10$ درصد $= 16/5 - 6/5 =$ سهم دهک دهم

$8/5$ درصد سهم دهک چهارم $+ 8$ درصد سهم دهک سوم $+ 7/5$ درصد سهم دهک دوم $+ 7$ درصد سهم دهک اول

$+ 11$ درصد سهم دهک ششم $+ 10$ درصد سهم دهک هفتم $+ 9/5$ درصد سهم دهک ششم $+ 9/5$ درصد سهم دهک پنجم $+ 12/5$

$+ 16/5$ درصد سهم دهک دهم $+ 16/5$ درصد سهم دهک نهم $+ 100$ درصد سهم دهک اول

- ۳۲- در یک جامعه، افرادی که درآمد آن‌ها از سطح حداقل درآمد معیشتی معین کم‌تر باشد:
- (۱) مبتلا به فقر نسبی‌اند.
 - (۲) زیر خط فقر قرار دارند.
 - (۳) از عدم توان برای رفع نیازها رنج می‌برند.
 - (۴) جزء جمعیت فعال بی‌کار محسوب می‌شوند.

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. فقر یا تهیدستی مطلق به معنای نداشتن حداقل معیشت است در این رابطه فقیر مطلق کسی است که به نیازهای ابتدایی زندگی مانند آب سالم، تغذیه، خدمات بهداشتی، آموزش و پوشاک و سرپناه دسترسی نداشته باشد. در هر جامعه، افرادی که درآمد آن‌ها از سطح حداقل معیشتی معین کم‌تر باشد زیر خط فقر قرار دارند. و در مبحث «توسعه اقتصادی» مفهوم نسبی فقر موردنظر نیست بلکه منظور از «فقر مطلق» است کلمه‌ی فقر به طور عام مفهوم نسبی هم دارد به این معنا که حتی در کشورهای توسعه‌یافته و ثروتمند، کسانی که در طبقات پایین جامعه قرار دارند خود را نسبت به طبقات بالا فقیر احساس می‌کنند. به بیان دیگر، در «فقر نسبی» درآمد افراد نسبت به یک‌دیگر سنجیده می‌شود و افرادی که درآمد کم‌تری دارند نسبت به افراد با درآمد بالا فقیر محسوب می‌شوند.

- ۳۳- در رابطه با شکل‌گیری «شاخص دهک‌ها» کدام عبارت نادرست است؟

- (۱) در طبقه‌بندی این ۱۰ گروه، سطح درآمد از کم‌ترین به بیش‌ترین مدنظر قرار می‌گیرد.
- (۲) برای تشکیل این معیار، مردم کشور را به ۱۰ گروه جمعیتی مساوی تقسیم می‌کنند.
- (۳) در این شاخص، گروه اول که ۱۰ درصد جمعیت را تشکیل می‌دهد بیش‌ترین درصد درآمد ملی را در اختیار دارند.
- (۴) برای سنجش وضعیت توزیع درآمد در جوامع چندین معیار متفاوت وجود دارد، یکی از معیارهای ساده و مفید شاخص دهک‌هاست.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. یکی از معیارهای سنجش وضعیت توزیع درآمد شاخص دهک‌هاست. برای محاسبه‌ی این معیار، مردم کشور را به ده گروه جمعیتی مساوی تقسیم می‌کنند. در طبقه‌بندی این ده گروه سطح درآمد از کم‌ترین به بیش‌ترین مدنظر قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر، گروه اول که ده درصد اولیه‌ی جمعیت را تشکیل می‌دهند. کم‌ترین درصد درآمد ملی و ده درصد آخر بیش‌ترین درصد درآمد ملی را در اختیار دارند. با محاسبه‌ی دهک‌ها در دهک اول در کشورهای مختلف، شاخصی به دست می‌آید که برای مقایسه‌ی وضعیت توزیع درآمد بین آن‌ها به کار می‌رود. هر چه این نسبت بیش‌تر باشد توزیع درآمد در آن جامعه نامناسب‌تر است.

- ۳۴- توانمندسازی افراد به ویژه مولد کردن آن‌ها در زمینه‌ی اقتصاد، منجر به کدام موارد زیر می‌شود؟

- (۱) اصلاح ساختار توزیع درآمد و عادلانه‌تر کردن آن و مقابله با فقر
- (۲) از بین رفتن فقر نسبی در جامعه
- (۳) پایین آمدن سطح عمومی قیمت‌ها
- (۴) بالا رفتن درآمدهای مالیاتی دولت

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. اصلاح ساختار توزیع درآمد و عادلانه‌تر کردن آن و مقابله با فقر، مستلزم توانمندسازی افراد و به ویژه مولد کردن آن‌هاست.

۳۵- با توجه به نمودار زیر که وضعیت توزیع درآمد را در یک کشور فرضی نشان می‌دهد:

الف) در کدام سال توزیع درآمد مناسب‌تر بوده است؟

ب) در سال ۱۹۹۹، ۱۰ درصد ثروتمند چند برابر ۱۰ درصد فقیر، درآمد داشته‌اند؟

۱) ۲۰۰۸ - ۸ درصد

۲) ۲۰۱۶ - ۸ درصد

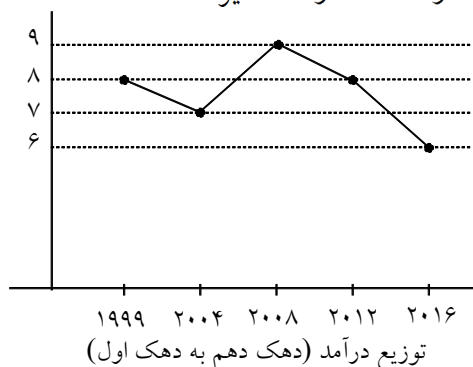
۳) ۲۰۰۸ - ۶ درصد

۴) ۲۰۱۶ - ۶ درصد

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. هر چه توزیع درآمد دارای عدد بزرگ‌تری باشد یعنی وضعیت شکاف طبقاتی بیشتر است. پس در سال ۲۰۱۶ توزیع درآمد ۶ درصد و مناسب‌تر بوده است.

$$\text{میزان درآمد ۱۰ درصد ثروتمند} = \frac{\text{میزان درآمد ۱۰ درصد فقیر}}{\text{توزیع درآمد}}$$

۳۶- معمولاً با در نظر گرفتن کدام شاخص‌ها تصویری از وسعت و اندازه‌ی فقر در هر کشور به دست می‌آورند؟

۱) درآمد سرانه و امید به زندگی

۲) درآمد سرانه و میزان نابرابری در توزیع درآمد

۳) امید به زندگی و میزان نابرابری در توزیع درآمد

۴) امید به زندگی و تولید ناخالص ملی

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. معمولاً با در نظر گرفتن دو شاخص درآمد سرانه و میزان نابرابری در توزیع درآمد می‌توان تصویری از وسعت و اندازه‌ی فقر در هر کشور به دست آورد. هر چه سطح درآمد سرانه در کشوری پایین‌تر باشد، میزان فقر عمومی نسبت به کشوری با درآمد سرانه‌ی بالاتر بیشتر است.

۳۷- با توجه به اطلاعات مندرج در جدول زیر و این که درآمد سرانه‌ی کشور ۵۰ دلار فرض شده است:

(الف) شاخص دهک‌ها برای این کشور چه عددی را بیان می‌کند.

(ب) سهم دهک اول از درآمد ملی چند دلار است؟

(۱) الف: ۹ ب: ۵۷,۰۰۰,۰۰۰ دلار

(۲) الف: ۷ ب: ۷۵,۰۰۰,۰۰۰ دلار

(۳) الف: ۹ ب: ۷۵,۰۰۰,۰۰۰ دلار

(۴) الف: ۷ ب: ۵۷,۰۰۰,۰۰۰ دلار

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. همان‌طور که می‌دانیم در جدول دهک‌ها جمعیت همه‌ی دهک‌ها با هم برابر است، یعنی اگر دهک اول ۵ میلیون نفر است، بقیه‌ی دهک‌ها نیز هر کدام ۵ میلیون نفر جمعیت دارند، بنابراین جمعیت کل کشور ۵۰ میلیون نفر است و از طریق فرمول زیر می‌توان درآمد ملی کشور را محاسبه کرد و سپس سهم دهک اول را به دست آورد.

(ب) دلار ۲,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ (دلار) = $۵۰,۰۰۰,۰۰۰ \times ۵۰$ = درآمد سرانه \times جمعیت کل = درآمد ملی

(الف) دلار ۷۵,۰۰۰,۰۰۰ = $۲,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ \times \frac{۳}{۱۰۰}$ = سهم دهک اول

اکنون می‌توان شاخص دهک‌ها را نیز به دست آورد.

$$\text{شاخص دهک‌ها} = \frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}} = \frac{۶۷۵,۰۰۰,۰۰۰}{۷۵,۰۰۰,۰۰۰} = ۹$$

۳۸- در کدام گزینه مفاهیم «فقر و فقیر» به درستی بیان شده است؟

(۱) فقیر مطلق کسی است که حتی در صورت دسترسی به امکانات معیشتی، توانایی استفاده از آن‌ها را هم ندارد.

(۲) در فقر نسبی فردی که در یک زمان یا یک مکان فقیر به شمار می‌رود چه‌بسا در زمانی دیگر و یا در مکانی دیگر فقیر محسوب نشود.

(۳) مسکین کسی است که به ابتدایی‌ترین نیازهای زندگی مانند آب سالم، تغذیه، خدمات بهداشتی، آموزش، پوشاک و سرپناه دسترسی نداشته باشد.

(۴) در فقر نسبی، افرادی که درآمد آن‌ها از سطح حداقل معیشتی معین کم‌تر باشد زیر خط فقر قرار دارند.

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) مسکین کسی است که حتی در صورت دسترسی به امکانات معیشتی، توانایی استفاده از آن‌ها را هم ندارد.

(۳) فقیر مطلق کسی است که به ابتدایی‌ترین نیازهای زندگی دسترسی نداشته باشد.

(۴) در بررسی فقر مطلق در هر جامعه، افرادی که درآمد آن‌ها از سطح حداقل معیشتی معین کم‌تر باشد، زیر خط فقر قرار دارند.

۳۹- کدام گزینه در رابطه با سیاست‌های کاهش فقر و نابرابری درست نمی‌باشد؟

- ۱) توانمندسازی افراد و مولد کردن آنها
- ۲) سرمایه‌گذاری در زمینه‌ی افزایش بهره‌وری نیروی کار و افزایش درآمد ملی
- ۳) بهبود وضع نامطلوب زندگی افراد، ایجاد روحیه‌ی امید و اطمینان در آنها با توزیع کمک‌های بلاعوض دولت
- ۴) برقراری یک سامانه و نظام مناسب و کارآمد مالیاتی

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. کمک‌های بلاعوض دولت، فقر را به صورت موقت از جامعه حذف می‌کند، اما به منظور ریشه‌کن کردن فقر و نابرابری باید سیاست‌های مناسب و کارآمدی را که در سایر گزینه‌ها آمده به کار گرفت.

کشور C	کشور B	کشور A	
۴%	۳%	۵%	سهم دهک اول
؟	؟	؟	سهم دهک دوم
۶%	۶/۵%	۶%	سهم دهک سوم
؟	۷%	۷%	سهم دهک چهارم
۱۰%	۷/۵%	۸/۵%	سهم دهک پنجم
۱۰%	۸%	۱۰%	سهم دهک ششم
۱۱%	۱۲%	؟	سهم دهک هفتم
۱۱%	؟	۱۳%	سهم دهک هشتم
۱۲%	۱۴%	۱۵%	سهم دهک نهم
۲۴%	۲۴%	۲۰%	سهم دهک دهم
۴۵۰۰ میلیون دلار	۳۰۰۰ میلیون دلار	۱۰۰۰ میلیون دلار	۱۰۰% درآمد مالی
۳۰ میلیون نفر	۱۰ میلیون نفر	۲۰ میلیون نفر	جمعیت کل کشور

۴۰- با توجه به جدول زیر، کدام گزینه پاسخ درست سوالات زیر است؟
 الف) وسعت فقر در کدام کشور بیش تر است؟
 ب) سهم دهک‌های مجهول هر کشور را به ترتیب به دست آورید.
 ج) وضعیت توزیع درآمد در کدام کشور عادلانه تر است؟
 ۱) الف: کشور A / ب: ۴ - ۱۱/۵ :
 A - ۵ - ۱۲ : B - ۵ - ۷ : C = ۷ - ۵ :
 کشور A
 ۲) الف: کشور B / ب: ۵ - ۱۰/۵ :
 A - ۵ - ۱۳ : B - ۵ - ۷ : C = ۷ - ۵ :
 کشور A
 ۳) الف: کشور A / ب: ۴ - ۱۱/۵ :
 A - ۵ - ۱۲ : B - ۵ - ۶ : C = ۶ - ۵ :
 کشور B
 ۴) الف: کشور B / ب: ۵ - ۱۰/۵ :
 A - ۵ - ۱۳ : B - ۵ - ۶ : C = ۶ - ۵ :
 کشور B

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

الف) برای اندازه‌گیری وسعت فقر در هر سطحی از درآمد سرانه باید شاخص دهک‌ها را محاسبه کنیم. در هر کشوری که این عدد، از باقی بزرگ‌تر باشد آن کشور دارای وسعت فقر بیشتری می‌باشد. بنابراین:

$$4 < 6 < 8$$

$$\left. \begin{aligned} \text{A} \text{ کشور} &: \frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}} = \frac{20}{5} = 4 \\ \text{B} \text{ کشور} &: \frac{24}{3} = 8 \\ \text{C} \text{ کشور} &: \frac{24}{4} = 6 \end{aligned} \right\}$$

نتیجه می‌گیریم که در کشور B تعداد فقیر بیش تر است.

ب) از آنجایی که هیچ اطلاعاتی راجع به دهک‌های مجهول نداریم باید از گزینه‌ها اعدادی را که دارای دو شرط زیر باشند انتخاب کنیم:

۱) دهک مجهول باید بزرگ‌تر مساوی دهک ماقبل خود یا کوچک‌تر مساوی دهک مابعد خود باشد.

۲) پس از انتخاب دهک‌های مجهول مجموع همه‌ی دهک‌ها باید برابر عدد ۱۰۰% شود.

لذا: در کشور A: دهک دوم = ۵ و دهک هفتم = ۱۰/۵

در کشور B: دهک دوم = ۵ و دهک هشتم = ۱۳

در کشور C: دهک دوم = ۵ و دهک چهارم = ۷ می‌باشد.

ج) با توجه به قسمت الف) با محاسبه‌ی شاخص دهک‌ها متوجه می‌شویم وضعیت توزیع درآمد در کشور A نسبت به کشورهای C و B عادلانه تر می‌باشد. زیرا این عدد به یک نزدیک تر می‌باشد.

۴۱- کدام گزینه پاسخ درست سوالات زیر است؟

(الف) کدام مورد از اهداف اصلی برنامه‌ریزی‌های اقتصادی، در کشورها محسوب نمی‌شود؟

(ب) کدام مورد در رابطه با «خط فقر» درست است؟

(۱) الف: کاهش نابرابری در برخورداری از انواع امکانات / ب: به سطح حداقل درآمد سرانه گفته می‌شود.

(۲) الف: افزایش روابط سیاسی و فرهنگی با سایر کشورها / ب: به سطح حداقل درآمد سرانه گفته می‌شود.

(۳) الف: افزایش روابط سیاسی و فرهنگی با سایر کشورها / ب: از یک کشور به کشور دیگر یا حتی از یک زمان به زمان دیگر متفاوت است.

(۴) الف: کاهش نابرابری در برخورداری از انواع امکانات / ب: از یک کشور به کشور دیگر یا حتی از یک زمان به زمان دیگر متفاوت است.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

۱- دستیابی به عدالت

۲- کاهش انواع نابرابری در برخورداری از امکانات

۳- کاهش فاصله‌ی درآمدی

۴- کاهش فقر

۵- تأمین حداقل رفاه اجتماعی برای عموم مردم

(الف) اهداف اصلی برنامه‌ریزی‌های اقتصادی در هر کشور

(ب) خط فقر به سطح حداقل درآمد معیشتی معین گفته می‌شود که از یک کشور به کشور دیگر و یا از یک زمان به زمان دیگر متفاوت است و این امر منعکس‌کننده‌ی تفاوت در نیازها است.

۴۲- کدام گزینه، درست نمی‌باشد؟

(۱) اولین کاری که برای سرمایه‌گذاری در بورس باید انجام داد، ایجاد شناسه‌ی معاملاتی می‌باشد.

(۲) تقسیم قیمت سبد کالا در ایران بر قیمت سبد همان نوع کالاها در آمریکا، قدرت خرید دلار را در آمریکا نشان می‌دهد.

(۳) برخی کشورهای در حال توسعه هم‌چون چین، توانسته‌اند با پیش‌بینی و اجرای برنامه‌های بلندمدت در وضعیت شاخص‌های توسعه‌ی خود بهبود نسبی ایجاد کنند.

(۴) یکی از معیارهای سنجش وضعیت توزیع درآمد، شاخص دهک‌هاست که جامعه را به ده گروه جمعیتی مساوی تقسیم می‌کند.

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است. با در نظر گرفتن یک سبد یکسان در دو کشور ایران و آمریکا و تقسیم قیمت سبد کالای ایران بر قیمت سبد کالا در آمریکا، قدرت خرید دلار در ایران به دست می‌آید.

۴۳- پاسخ درست سوالات زیر در کدام گزینه آمده است؟

الف) تفاوت خط فقر از کشوری به کشور دیگر، ناشی از چیست؟

ب) کدام گزینه درست می‌باشد؟

ج) در ادبیات اقتصادی، فردی که از نیازهای ابتدایی زندگی محروم است، نامیده می‌شود.

۱) تفاوت در نیازها - یکی از راهکارهای افزایش درآمد ملی سرمایه‌گذاری در زمینه‌ی آموزش می‌باشد - فقیر مطلق

۲) تفاوت در نیازها - یکی از موانع اصلی جلوگیری از پیشرفت اقتصادی کشور، فقر می‌باشد - مسکین

۳) توسعه‌نیافتگی - یکی از موانع اصلی جلوگیری از پیشرفت اقتصادی کشور، فقر می‌باشد - مسکین

۴) توسعه‌نیافتگی - یکی از راهکارهای افزایش درآمد ملی سرمایه‌گذاری در زمینه‌ی آموزش می‌باشد - فقیر مطلق

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

الف) سطح حداقل معیشت (خط فقر) از یک کشور به کشور دیگر یا از یک زمان به زمان دیگر متفاوت است و این امر منعکس‌کننده‌ی تفاوت در نیازها است.

ب) انسان به مثابه مهم‌ترین عامل تولید به آموزش و تأمین اقتصادی - اجتماعی نیاز دارد و هرگونه سرمایه‌گذاری در این زمینه‌ها به افزایش بهره‌وری نیروی کار و در پی آن، افزایش درآمد ملی منجر می‌شود.

ج) فقیر مطلق کسی است که به نیازهای ابتدایی زندگی مانند آب سالم، تغذیه، خدمات بهداشتی، آموزش، پوشاک و سرپناه دسترسی نداشته باشد.

B	توزیع درآمد	A	توزیع درآمد
۵ درصد	سهم دهک اول	۴ درصد	سهم دهک اول
۵/۵ درصد	سهم دهک دوم	؟	سهم دهک دوم
۶ درصد	سهم دهک سوم	۶ درصد	سهم دهک سوم
؟	سهم دهک چهارم	؟	سهم دهک چهارم
۷/۵ درصد	سهم دهک پنجم	۷ درصد	سهم دهک پنجم
۹/۵ درصد	سهم دهک ششم	۸ درصد	سهم دهک ششم
۱۱ درصد	سهم دهک هفتم	۸/۵ درصد	سهم دهک هفتم
۱۴ درصد	سهم دهک هشتم	۱۱ درصد	سهم دهک هشتم
۱۵ درصد	سهم دهک نهم	۱۸ درصد	سهم دهک نهم
؟	سهم دهک دهم	۲۶ درصد	سهم دهک دهم

۴۴- جدول‌های زیر، نشان‌گر وضعیت توزیع درآمد در دو کشور A و B در یک سال فرضی می‌باشند، الف) سهام دهک‌های دوم و چهارم در کشور A به ترتیب [از راست به چپ] چند درصد می‌باشد. ب) وضعیت توزیع درآمد در کدام کشور در مقایسه با کشور دیگر نامناسب‌تر است؟ * در کشور A تفاوت سهام دهک‌های دوم و پنجم ۲ درصد و تفاوت سهام دهک‌های چهارم و هشتم ۴/۵ درصد می‌باشد. * در کشور B تفاوت دهک‌های دهم و دوم ۱۴/۵ درصد و تفاوت دهک‌های هشتم و چهارم ۷/۵ درصد می‌باشد. ۱) الف: ۵ درصد - ۶/۵ درصد / ب: کشور A ۲) الف: ۶/۵ درصد - ۱۱ درصد / ب: کشور A ۳) الف: ۶/۵ درصد - ۱۱ درصد / ب: کشور B ۴) الف: ۵ درصد - ۶/۵ درصد / ب: کشور B

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.
(الف)

$$۲\% = \text{دهک دوم} - \text{دهک پنجم}$$

$$۷ - x = ۲ \Rightarrow ۷ - ۲ = x \Rightarrow x = ۵\% \text{ سهم دهک دوم}$$

$$۴/۵\% = \text{دهک چهارم} - \text{دهک هشتم}$$

$$۱۱ - y = ۴/۵ \Rightarrow y = ۶/۵\% \text{ سهم دهک چهارم}$$

ب) برای مقایسه‌ی وضعیت توزیع درآمد در دو کشور از فرمول:

$$\frac{\text{سهم دهک دهم کشور B}}{\text{سهم دهک اول کشور B}} = \frac{\text{سهم دهک دهم کشور A}}{\text{سهم دهک اول کشور A}}$$

$$\frac{\text{سهم دهک اول کشور B}}{\text{سهم دهک اول کشور A}}$$

استفاده می‌کنیم و سپس با مقایسه‌ی این دو فرمول با هم، می‌گوییم این نسبت برای هر کشور که بزرگ‌تر باشد، وضع توزیع درآمد در آن کشور نامناسب‌تر است، لذا داریم:

$$A \text{ شاخص دهک ها برای کشور } A = \frac{\text{سهم دهک دهم کشور A}}{\text{سهم دهک اول کشور A}} = \frac{۲۶}{۴} = ۶/۵$$

$$B \text{ شاخص دهک ها برای کشور } B = \frac{\text{سهم دهک دهم کشور B}}{\text{سهم دهک اول کشور B}} \quad (*)$$

* از آن جایی که دهک دهم کشور B مجهول است، با استفاده از مفروضات مسئله ابتدا سهم آن را به دست می‌آوریم:

$$۱۴/۵ = \text{دهک دوم} - \text{دهک دهم}$$

$$x - ۵/۵ = ۱۴/۵ \Rightarrow x = ۲۰\% \text{ سهم دهک دهم}$$

$$B \text{ شاخص دهک ها برای کشور } B = \frac{۲۰}{۵} = ۴ \quad (*)$$

پس داریم:

لذا از آن جا که این نسبت برای کشور A بیش‌تر از کشور B می‌باشد، می‌گوییم توزیع درآمد در کشور A نامناسب‌تر از کشور B است.

۴۵- کدام گزینه پاسخ درست سوالات زیر است؟

- (الف) در شاخص رقابت پذیری عامل در محور مورد اندازه گیری قرار می گیرند.
 (ب) برای بررسی نرخ رشد یک کشور طی زمان (مثلاً ده سال گذشته) از استفاده می شود.
 (ج) تفاوت بین کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه از نظر وضعیت با نگاهی به درآمدهای سرانه ی آنها مشخص می شود.

- (۱) الف: ۱۲ - ۱۱۰ - ب: شاخص های تولید ناخالص ملی (به قیمت ثابت) - ج: پیشرفت
 (۲) الف: ۱۲۰ - ۱۰ - ب: شاخص های تولید کل و درآمد سرانه (به قیمت ثابت) - ج: معیشتی
 (۳) الف: ۱۱۰ - ۱۲ - ب: شاخص های تولید کل و درآمد سرانه (به قیمت ثابت) - ج: معیشتی
 (۴) الف: ۱۰ - ۱۲۰ - ب: شاخص های تولید ناخالص ملی (به قیمت ثابت) - ج: پیشرفت

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

- (الف) در شاخص رقابت پذیری ۱۱۰ عامل در ۱۲ محور مورد اندازه گیری قرار می گیرند.
 (ب) برای بررسی نرخ رشد یک کشور طی زمان (مثلاً ده سال گذشته) از شاخص های تولید کل درآمد سرانه و به قیمت ثابت یا تولید ناخالص داخلی / ملی و به قیمت ثابت استفاده می شود.
 (ج) تفاوت بین کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه از نظر وضعیت معیشتی با نگاهی به درآمدهای سرانه ی آنها مشخص می شود.

وضعیت توزیع درآمد	در یک کشور
گروه های درآمدی	سهم هر گروه (به درصد)
دهک اول	۲
دهک دوم	؟
دهک سوم	۶
دهک چهارم	؟
دهک پنجم	۹/۵
دهک ششم	۱۱
دهک هفتم	؟
دهک هشتم	۱۲
دهک نهم	۱۵
دهک دهم	۲۳

- ۴۶- اطلاعات مندرج در جدول زیر، بیانگر چگونگی توزیع درآمد مربوط به کشوری در طول یکسال است. براساس این داده‌ها:
- الف) سهم دهک‌های دوم، چهارم و هفتم به ترتیب چند درصد است؟
- ب) سهم بیست درصد بالا و سهم بیست درصد پایین، هر کدام چه قدر است؟
- ج) شاخص وضعیت توزیع درآمد چه عددی را نشان می‌دهد؟
- د) در این رابطه کدام عبارت، درست است؟
- ۱) الف) سه - هفت - یازده و نیم (ب) ۵ - ۳۸ (ج) ۱۱ (د) ۷۰٪ درآمد ملی به ۵۰٪ پُر درآمد جامعه و ۳۰٪ درآمد به ۳۰٪ پایین جامعه تعلق می‌گیرد.
- ۲) الف) سه و نیم - شش - دوازده (ب) ۳۸ - ۵/۵ (ج) ۱۱ (د) ۵۰٪ درآمد ملی به ۳۰٪ پُر درآمد جامعه و ۵۰٪ درآمد ملی به ۷۰٪ دیگر جامعه تعلق می‌گیرد.
- ۳) الف) چهار - شش - یازده و نیم (ب) ۳۸ - ۶ (ج) ۱۱/۵ (د) ۵۰٪ درآمد ملی به ۳۰٪ پُر درآمد جامعه و ۵۰٪ درآمد ملی به ۷۰٪ دیگر جامعه تعلق می‌گیرد.
- ۴) الف) چهار و نیم - هفت - ده (ب) ۶/۵ - ۳۸ (ج) ۱۱/۵ (د) ۷۰٪ درآمد ملی به ۵۰٪ پُر درآمد جامعه و ۳۰٪ درآمد به ۳۰٪ پایین جامعه تعلق می‌گیرد.

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است.

الف) قسمت الف همه‌ی گزینه‌ها می‌تواند صحیح باشد.

ب) سهم ۲۰ درصد بالا برابر ۳ (۲۳ + ۱۵) می‌باشد و سهم ۲۰ درصد پایین می‌تواند ۵/۵ یا ۶ باشد.

ج)
$$۱۱/۵ = \frac{۲۳}{۲} = \frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}} = \text{شاخص وضعیت توزیع درآمد}$$

د) ۵۰٪ درآمد ملی (۲۳ + ۱۵ + ۱۲) به ۳۰ (دهک هشتم، نهم و دهم) و ۵۰٪ درآمد ملی به ۷۰٪ دیگر جامعه تعلق می‌گیرد.

وضعیت توزیع درآمد در یک کشور	
سهم هر گروه (به درصد)	گروه‌های درآمدی
۲	دهک اول
۳	دهک دوم
؟	دهک سوم
۷/۵	دهک چهارم
۱۰	دهک پنجم
؟	دهک ششم
؟	دهک هفتم
۱۲	دهک هشتم
۱۶	دهک نهم
۲۲	دهک دهم

۴۷- جدول زیر وضعیت توزیع درآمد مربوط به کشوری را در طول یک سال نشان می‌دهد، با توجه به آن:

(الف) سهم دهک‌های سوم، ششم و هفتم به ترتیب، کدام است؟
 (ب) سهم «بیست درصد بالا» و سهم «بیست درصد پایین» هر کدام به ترتیب، چه قدر است؟

(ج) عدد مربوط به شاخص وضعیت توزیع درآمد، کدام است؟
 (د) کدام عبارت در این رابطه درست است؟

(۱) الف) چهار - یازده و نیم - دوازده (ب) ۵ - ۳۸ (ج) ۱۱ (د) ۵۰٪ درآمد ملی به ۳۰٪ پُر درآمد جامعه و ۵۰٪ درآمد ملی به ۷۰٪ دیگر جامعه تعلق می‌گیرد.

(۲) الف) پنج - ده و نیم - دوازده (ب) ۳۸ - ۵ (ج) ۱۱ (د) ۵۰٪ درآمد ملی به ۳۰٪ پُر درآمد جامعه و ۵۰٪ درآمد ملی به ۷۰٪ دیگر جامعه تعلق می‌گیرد.

(۳) الف) شش - ده - یازده و نیم (ب) ۳۸ - ۵ (ج) ۱۰/۵ (د) ۷۰٪ درآمد ملی به ۳۰٪ پُر درآمد جامعه و ۳۰٪ درآمد ملی به ۵۰٪ دیگر جامعه تعلق می‌گیرد.

(۴) الف) سه و نیم - دوازده - دوازده (ب) ۵ - ۳۸ (ج) ۱۰/۵ (د) ۷۰٪ درآمد ملی به ۳۰٪ پُر درآمد جامعه و ۳۰٪ درآمد ملی به ۵۰٪ دیگر جامعه تعلق می‌گیرد.

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

الف) قسمت الف همه‌ی گزینه‌ها می‌تواند صحیح باشد.

(ب) درصد $۳۸ = ۲۲ + ۱۶ =$ سهم دهک دهم + سهم دهک نهم = $۲۰ =$ درصد بالا

$۵ = ۳ + ۲ =$ سهم دهک دوم + سهم دهک اول = $۲۰ =$ درصد پایین

(ج) $۱۱ = \frac{۲۲}{۲} = \frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}} =$ شاخص وضعیت توزیع درآمد

(د) $۵۰ =$ درصد درآمد ملی $(۲۲ + ۱۶ + ۱۲)$ به $۳۰ =$ پردرآمد جامعه (دهک‌های هشتم، نهم و دهم) و $۵۰ =$ درصد درآمدهای ملی به $۷۰ =$ درصد دیگر جامعه (دهک‌های اول تا هفتم) تعلق می‌گیرد.

۴۸- کدام گزینه مبین پاسخ صحیح پرسش‌های زیر است؟

(الف) اصلاح ساختار توزیع درآمد و عادلانه‌تر کردن آن و مقابله با فقر، مستلزم چیست؟
(ب) چه چیزی می‌تواند انگیزه قدرتمند همکاری و مشارکت عموم افراد جامعه را در فرآیند توسعه سالم اقتصادی ایجاد کند؟

(۱) الف) به‌کارگیری یک نظام کارآمد مالیاتی و توزیع مجدد درآمد، (ب) توزیع عادلانه درآمدها و کاهش فقر
(۲) الف) توانمندسازی افراد به‌ویژه مولد کردن آن‌ها، (ب) توزیع عادلانه درآمدها و کاهش فقر
(۳) الف) به‌کارگیری یک نظام کارآمد مالیاتی و توزیع مجدد درآمد، (ب) اعمال سیاست‌هایی به منظور بهبود وضع نامطلوب زندگی

(۴) الف) توانمندسازی افراد به‌ویژه مولد کردن آن‌ها، (ب) اعمال سیاست‌هایی به منظور بهبود وضع نامطلوب زندگی

« پاسخ »

گزینه ۲ پاسخ صحیح است.

(الف) اصلاح ساختار توزیع درآمد و عادلانه‌تر کردن آن و مقابله با فقر، مستلزم توانمندسازی افراد و به‌ویژه مولد کردن آنهاست.

(ب) توزیع عادلانه درآمدها و کاهش فقر می‌تواند انگیزه قدرتمند همکاری و مشارکت عموم افراد جامعه را در فرآیند توسعه سالم اقتصادی ایجاد کند.

۴	دهک اول
۴	دهک دوم
۶	دهک سوم
۴	دهک چهارم
۸	دهک پنجم
۱۰	دهک ششم
۱۲	دهک هفتم
۴	دهک هشتم
۱۵	دهک نهم
۴	دهک دهم
۱۰۰ درصد درآمد ملی	کل جمعیت کشور

۴۹- جدول مقابل، وضعیت توزیع درآمدها را در یک کشور فرضی نشان می‌دهد. اگر سهم دهک سوم تا پنجم به ترتیب با هم یک درصد فاصله داشته باشد، سهم دهک هشتم سه برابر دهک اول باشد و از طرفی دهک دهم جدول از ۴ برابر دهک دوم، یک واحد بیشتر باشد، در این صورت سهم دهک دهم جدول کدام است؟

(۱) ۲۱٪

(۲) ۲۶٪

(۳) ۱۶٪

(۴) ۲۰٪

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است. با توجه به توضیحات، سهم دهک چهارم باید یک درصد از دهک سوم بیشتر باشد، یعنی:

$$0.07 = 0.01 + 0.06$$

همچنین سهم دهک هشتم سه برابر سهم دهک اول است، یعنی: $0.12 = 3 \times 0.04$
 اما در رابطه با دهک‌های دوم و دهم اطلاعاتی نداریم جز اینکه دهک دهم از ۴ برابر دهک دوم، یک واحد بیشتر است. پس اگر اسم دهک دوم را X بگذاریم، طبیعتاً دهک دهم برابر $4X + 1$ خواهد شد. در این صورت جمع همه دهک‌ها باید برابر 100% درآمد ملی کشور شود.

$$4 + (X) + 6 + 7 + 8 + 10 + 12 + 12 + 15 + (4X + 1) = 100 \Rightarrow 75 + X + 4X = 100$$

$$\Rightarrow 75 + 5X = 100 \Rightarrow 5X = 100 - 75 \Rightarrow 5X = 25 \Rightarrow X = 5\% \quad \text{سهم دهک دوم}$$

$$\text{سهم دهک دهم} = 4X + 1 = 4(5) + 1 = 21\%$$

- ۵۰- در بررسی وسعت اندازه فقر در دو کشور سودان و کنیا متوجه شدیم که درآمد سرانه سالانه هر دو کشور با هم برابر است. در این صورت، در کدام کشور نرخ فقر بالاتر است؟
- ۱) در کشوری که فاصله دهک‌های درآمدی از هم زیاد باشد.
 - ۲) در کشوری که فاصله دهک‌های درآمدی از هم کم باشد.
 - ۳) در کشوری که شاخص توزیع درآمد، عدد کوچک‌تری را نشان دهد.
 - ۴) در کشوری که شاخص توزیع درآمد آن برابر عدد یک باشد.

« پاسخ »

گزینه ۱ پاسخ صحیح است.

۱- شاخص درآمد سرانه: در هر کشوری کمتر باشد، میزان فقر عمومی نسبت به کشور دیگر بیشتر است. البته درآمد سرانه در هر دو کشور مورد سوال، یکسان بوده است.

۲- شاخص میزان نابرابری در توزیع درآمد: در هر سطحی از درآمد سرانه (یعنی حتی اگر درآمد سرانه‌ها با هم یکسان باشد)، هرچه توزیع درآمد در کشوری نسبت به کشور دیگر ناعادلانه‌تر باشد، نرخ فقر در آن کشور بیشتر است.

برای بررسی
وسعت فقر از دو
شاخص استفاده
می‌شود:

نکته ۱: اگر شاخص دهک‌ها عدد بزرگی را نشان بدهد (یعنی فاصله شاخص از عدد یک زیاد باشد) یعنی وضعیت توزیع درآمد در آن کشور ناعادلانه است.

نکته ۲: هرچه فاصله دهک‌های درآمدی از هم بیشتر باشد یعنی وضعیت توزیع درآمدها ناعادلانه است.

۵۱- تحقق رفاه اجتماعی در هر جامعه مستلزم چیست؟

- ۱) ایجاد بستر مناسب برای رشد و توسعه اقتصادی
- ۲) تأمین همه نیازهای مردم کشور
- ۳) از بین رفتن فقر نسبی به افزایش فاصله دهک‌های درآمدی
- ۴) از بین رفتن فقر و کاهش نابرابری‌ها

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. رفاه اجتماعی با از بین رفتن فقر و کاهش نابرابری‌ها تحقق می‌یابد.

نرخ مالیات	طبقات درآمد
معاف از پرداخت مالیات	درآمدهای تا ۴۰۰۰۰ ریال
با نرخ ۱۰ درصد	درآمدهای تا ۶۰۰۰۰ ریال
با نرخ ۱۵ درصد	درآمدهای تا ۸۰۰۰۰ ریال
با نرخ ۲۰ درصد	درآمدهای تا ۹۰۰۰۰ ریال

۵۲- جدول زیر نرخ‌های مالیاتی را برای طبقات مختلف درآمدی نشان می‌دهد. میزان مالیات ماهانه پرداختی و مانده خالص سالانه پرداختی شخصی که در ماه ۷۰,۰۰۰ ریال درآمد دارد، به ترتیب چند ریال است؟ (نرخ مالیاتی مورد محاسبه نرخ تصاعدی طبقه‌ای است.)

- (۱) ۱۰,۵۰۰ - ۷۱۴,۰۰۰ (۲) ۷,۵۰۰ - ۶۲,۵۰۰
(۳) ۱۰,۵۰۰ - ۷۰۰,۰۰۰ (۴) ۷,۵۰۰ - ۷۵۰,۰۰۰

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. در این روش محاسباتی مالیات، بخش اول را با نرخ خودش و مازاد را با نرخ دیگری محاسبه می‌کنند. یعنی ۶۰,۰۰۰ ریال با نرخ ۱۰ درصد و ۱۰,۰۰۰ ریال مازاد با نرخ ۱۵ درصد حساب می‌شود.

$$\text{ریال } ۶۰,۰۰۰ \times \frac{۱۰}{۱۰۰} = ۶,۰۰۰$$

$$\text{ریال } ۱۰,۰۰۰ \times \frac{۱۵}{۱۰۰} = ۱,۵۰۰$$

$$\text{ریال } ۷,۵۰۰ = ۶,۰۰۰ + ۱,۵۰۰ = \text{مالیات ماهانه پرداختی فرد}$$

$$\text{مالیات ماهانه فرد} - \text{درآمد ماهانه فرد} = \text{مانده خالص ماهانه فرد}$$

$$\text{ریال } ۶۲,۵۰۰ = ۷۰,۰۰۰ - ۷,۵۰۰ = \text{مانده خالص ماهانه فرد}$$

$$\text{ریال } ۷۵۰,۰۰۰ = ۶۲,۵۰۰ \times ۱۲ = \text{مانده خالص سالانه فرد}$$

وضعیت توزیع درآمد در یک کشور آسیایی در سال ۱۹۸۰ میلادی	
سهم دهک اول	؟
سهم دهک دوم	۴ درصد
سهم دهک سوم	۴ درصد
سهم دهک چهارم	۵ درصد
سهم دهک پنجم	؟
سهم دهک ششم	؟
سهم دهک هفتم	۱۳ درصد
سهم دهک هشتم	۱۵ درصد
سهم دهک نهم	۱۸ درصد
سهم دهک دهم	۲۴ درصد
۱۰۰ درصد جمعیت کشور	۱۰۰ درصد درآمد ملی

۵۳- وضعیت توزیع درآمد در یک کشور آسیایی در سال ۱۹۸۰ میلادی در جدول زیر آمده است. اگر بدانم شاخص دهک‌ها برابر با عدد ۸ و سهم دهک‌های پنجم و ششم با هم برابر است: سهم دهک‌های اول، پنجم و ششم با هم برابر است: سهم دهک‌های اول، پنجم و ششم، به ترتیب از راست به چپ، چند درصد است؟

(۱) ۸، ۸، ۴
(۲) ۶، ۶، ۴
(۳) ۹، ۹، ۳
(۴) ۷، ۷، ۳

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است.

$$\frac{\text{سهم دهک دهم}}{\text{سهم دهک اول}} = ۸ \Rightarrow \frac{۲۴}{\text{سهم دهک اول}} = ۸$$

$$\Rightarrow \text{درصد ۳} = \text{سهم دهک اول}$$

$$(\text{مجموع سهم تمامی دهک‌ها به جز دهک پنجم و ششم}) = ۱۰۰ - \text{مجموع سهم دهک پنجم و ششم}$$

$$\Rightarrow ۱۰۰ - (۳ + ۴ + ۴ + ۵ + ۱۳ + ۱۵ + ۱۸ + ۲۴) = ۱۰۰ - ۸۶ = ۱۴$$

چون سهم دهک‌های پنجم و ششم با هم برابر است، بنابراین داریم:

$$\text{درصد ۷} = ۱۴ \div ۲ = \text{سهم دهک ششم} = \text{سهم دهک پنجم}$$

۵۴- مطابق جدول وضعیت توزیع درآمد یک کشور در سال گذشته، سهم دهک اول ۴ درصد و سهم دهک دهم ۲۰ درصد می‌باشد. برای توزیع مناسب‌تر درآمد در سال جاری، اگر سهم دهک دهم برابر با ۲۵ درصد شود، سهم دهک اول کدام گزینه می‌تواند باشد؟

- (۱) ۵ (۲) ۴ (۳) ۶ (۴) ۴/۵

« پاسخ »

گزینه ۳ پاسخ صحیح است. وضعیت توزیع درآمد از تقسیم سهم دهک دهم به سهم دهک اول محاسبه می‌شود. بنابراین شاخص وضعیت توزیع درآمد در سال گذشته $5 = \frac{20}{4}$ می‌باشد. به منظور این‌که درآمدها در سال جاری بین اعضای جامعه مناسب‌تر توزیع شود، باید حاصل تقسیم فوق در سال جدید کم‌تر از ۵ باشد.

گزینه ی «۱»: $\frac{25}{5} = 5$

گزینه ی «۲»: $\frac{25}{4} = 4/25$

گزینه ی «۳»: $\frac{25}{6} = 4/1$

گزینه ی «۴»: $\frac{25}{4/5} = 5/5$

همان طور که ملاحظه می‌کنید فقط عدد ۴/۱ از ۵ کم‌تر است و گزینه ی «۳» پاسخ صحیح است.

۵۵- بانک مرکزی در سال ۱۳۹۴، پس از بررسی سطح قیمت کالاها و خدماتی که نیاز اولیه‌ی خانوارها می‌باشد، در تهران و کلان شهرها، خط فقر را «درآمد ماهیانه ۱,۴۰۰,۰۰۰ تومان» برای هر خانوار ۵ نفره اعلام کرد. با توجه به این خبر، کدام گزینه نادرست است؟

(۱) خانوارهای ۵ نفره با درآمد ماهیانه ۱,۴۰۰,۰۰۰ تومان تنها می‌توانند نیازهای اولیه‌ای چون غذا، پوشاک، آموزش در حد سواد و حداقل تفریح را تأمین کنند.

(۲) خانوارهای ۵ نفره با درآمد ماهیانه ۱,۰۰۰,۰۰۰ تومان درآمد دارند، زیر خط فقر هستند.

(۳) خانوارهای ۵ نفره با درآمد کم‌تر ۱,۴۰۰,۰۰۰ تومان در ماه نمی‌توانند نیازهای اولیه‌ی خود را برطرف کنند.

(۴) یک خانواده‌ی ۵ نفره روستایی با درآمد ماهیانه کم‌تر از ۱,۴۰۰,۰۰۰ تومان، زیر خط فقر است

« پاسخ »

گزینه ۴ پاسخ صحیح است. مبلغ ۱,۴۰۰,۰۰۰ تومان در ماه برای تهران و کلان شهرها می‌باشد و خط فقر و سطح حداقل معیشت، از یک شهر و منطقه به شهر و روستا و مناطق دیگر متفاوت است. در یک روستا با توجه به شرایط اقتصادی، عادات‌های مصرفی و تفاوت نیازها ممکن است مبلغ ۱,۴۰۰,۰۰۰ تومان بیش‌تر از تأمین نیازهای اولیه باشد.